

DEAŞ'IN KODLARI KİTAP İNCELEMESİ

*Serdar AYDEMİR**

Geliş/Received: 30.09.2020

Kabul/Accepted: 01.10.2020

Mehmet Teltik, Deaş'ın Kodları, Editör: Dr. Mehmet Biçici, Gece Kitaplığı, Ankara 2020, 211 Sayfa, ISBN: 978-625-7904-81-0

Yaşadığımız döneme geniş bir perspektiften baktığımızda, artık küresel bir sorun haline gelmiş olan terörizm ve terörizm menşeli çatışmalar sadece dünyada varlığını sürdüren ülkeleri değil aynı zamanda tüm insanlığı tehlikeye atacak duruma gelmiştir. Bu tehlikenin oluşturacağı zayıfatı engellemek ve insanlığın “güvenliğini” tesis edebilmek maksadı ile dünya genelinde mücadele edildiğini söyleyebiliriz. Bu noktadan hareketle Türkiye'nin dünya üzerinde bulunduğu konum göz önüne alındığında güvenlik meselesi uzun yıllardır en öncelikli konu olagelmıştır.

Türkiye'nin güvenliğini tehdit eden birçok terör örgütü bulunurken, bu örgütlerin içerisinde kendine özgü yapılanması ve beslediği kaynaklar itibarıyla dini istismar eden terör örgütleri önemli bir yer işgal eder. Dini istismar eden terör örgütleri, bir kısım dini bilgileri dinin özünden ve bütünlüğünden koparıp, parçacı bir yaklaşımla klişeleştirip, sloganlaştırarak meşruiyet kaynağı olarak kullanmaktadır. Bu örgütler genellikle hayat standartları düşük, mevcut sistemden beklentisi olmayan, yanlış dini eğitim alan veya dinin bir yönetim şekli olmasını bekleyen gruplar arasından eleman kazanmaktadır. Bu durum örgütlerin uzun süre varlığını korumalarını ve geniş coğrafyalarda eylem yapma imkânlarını arttırmaktadır. Ayrıca bu tür din kökenli örgütler yok edildiğinde veya faaliyetlerini durdurduğunda yeni bir örgüt kimliği ile karşımıza çıkabilmektedir. Bu nedenle diğer temeller üzerinde yükselen terör örgütlerinden farklılık arz eder ve sürekli bir sorun olarak kalır.

DEAŞ Terör Örgütü, başta Orta Doğu olmak üzere farklı coğrafyalarda ve Türkiye'de terör faaliyetlerini sürdürmektedir. Türkiye'nin huzuru ve güvenliği açısından bu örgüt mutlak suretle bilimsel açıdan incelenmeli ve çözümlemesi yapılmalıdır. Bu yazıda, haiz olduğu öneme binaen bahsi geçen konu ile ilgili yeni yayınlanan bir eserin inceleme ve eleştirisinin Türkiye açısından yararlı olacağı düşüncesi ile Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Anabilim Dalı'nda Öğretim Üyesi olan “Dr.Mehmet Biçici”nin editörlüğünde hazırlanan ve Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde Başkomiser rütbesi ile görev yapmakta olan “Mehmet Teltik” tarafından kaleme alınan “DEAŞ'IN KODLARI” isimli eser tetkik edilmeye çalışılmıştır. Bahse konu eser, 2020 yılının Haziran ayında Gece Kitaplığı tarafından neşredilmiştir. Eser; Editör, Önsöz, Giriş, tek tek ele alacağımız dört ana bölüm, Sonuç ve Öneriler ile Kaynakça kısımlarından oluşmakta olup, tamamı 211 sayfadır. Bahsi geçen dört ana bölüm sırasıyla; “Terör ve Terörizm: Kavramsal, Kuramsal ve Tarihsel Çerçeve” (ss.5-25), “Türkiye’de Terörün Tarihi Gelişimi ve Dini Motifli Terör” (ss.25-94), “DEAŞ'ın Terörist (Eylemci) Profili ve Yazılı Propaganda Araçlarının Analizi” (ss.94-151), “DEAŞ'ın Eylem Şekilleri ve Eylemleri” (ss.151-192), başlığını taşımaktadır. Editörün ve yazarın, eserin konusunu oluşturan çalışmanın önemine dikkat çektiği kısa birer “Önsöz” ile yine ilgili konunun altyapısını ve temel kavramlarını kısaca ele aldığı “Giriş” bölümüyle adım atılmıştır.

Yazar, birinci bölümde “Terör” kavramı üzerinde durmuş ve terör tanımı ile birlikte terörün ortaya çıkma nedenlerini, terör unsurlarını ve türlerini açıklamıştır. Terörizmin nedenleri incelendiğinde karşımıza sosyal, siyasal, ekonomik ve hukuki faktörler çıkar. Toplumda oluşan sosyal ayrışmaların üzerine gelir seviyesinin düşük olması eklendiğinde oluşan problemler çağın gereklerine cevap veremeyen bir hukuk sistemi ile düzeltilemediği takdirde ülkenin siyasi istikrarını bozar ve bu

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, E-mail: serdar_aydemir@icloud.com
ORCID ID: 0000-0003-0299-3264

kargaşa durumu ülkede terörün doğmasına neden olur. Yazar bu tanımdan hareketle terörün altyapısı konusunda temel bilgiler aktarmıştır.

“Türkiye’de Terörün Tarihi Gelişimi ve Dini Motifli Terör” başlıklı ikinci bölümde Türkiye tarihinde terörün başlaması ve yayılması konusu üzerinde durulmuş, 1979 İran Devrimi ile birlikte değişen Orta Doğu politikaları kapsamında Filistin sorununu araç olarak kullanarak Hizbullah Terör Örgütünün ortaya çıkışı ile birlikte dini motifli terör örgütlerinin başlangıcına değinilmiştir. Dini motifli terör örgütleri sadece işgal ve Batının hegemonyasına karşı değil, aynı zamanda bulunduğu coğrafyadaki iç dinamiklere de tepki olarak gelişim göstermektedir. Bu gelişmeye karşı sosyal bir hamle yapamayan demokrasi anlayışından yoksun devletlerde yaşayan halklar da farklı arayışlara girmektedir. Bunun sonucunda işgale ve haksızlığa karşı hareketler dinselleştirilerek dini radikalizmin temellerini oluşturan bir motivasyon kaynağına dönüşmüştür. Yazar bu bilgiler ışığında, DEAŞ Terör Örgütünün kuruluşu, ideolojisi, eleman kazanma teknikleri ve örgütsel yapısı konusunda etraflıca tahliller yaparak geçmiş ile günümüz arasında bir köprü kurmayı başarmıştır.

Eser içerisinde en dikkat çekici ve eserin özgünlüğünü kazandığı bölüm olan “DEAŞ’ın Terörist (Eylemci) Profili ve Yazılı Propaganda Araçlarının Analizi” başlıklı bölüme bakıldığında yazar, terörist (eylemci) profili ve propaganda araçlarını belirlemek için hem nicel hem de nitel araştırma tekniklerinden faydalanmış, 140 DEAŞ Terör Örgütü mensubunun verilerini kullanarak detaylı bir analiz çalışması hazırlamıştır. Örgüte katılım gösteren şahısların; yaş aralıkları, medeni durumları, gelir düzeyleri, uyrukları, eğitim seviyeleri ve meslekleri incelenerek terörün oluşum nedenlerini ortaya koymuş ve bu çalışmanın Türkiye açısından önemini gözler önüne sermiştir. Çalışmanın devamında, DEAŞ Terör Örgütünün propaganda aracı olarak kullandığı “Dabıq”, “Konstantiniyye” ve “Rumiyah” dergilerinde geçen ve örgüt literatüründen hareketle tespit edilen 23 kelime kodlamaya tabii tutularak bahse konu dergilerin her bir sayısı ayrı ayrı analiz edilmiş, DEAŞ’ın faaliyet/eylem süreci ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Yazar, dördüncü ve son bölümde DEAŞ Terör Örgütünün günümüze kadar gerçekleştirdiği eylemleri ulusal ve uluslararası yayın organlarının haberleri aracılığı ile okuyucusuna sunmuştur. DEAŞ Terör Örgütünün gerçekleştirdiği bu eylemler incelendiğinde, seçilen eylemlerde hedef alınan şahıs, kitle ve kurumların gelişi güzel seçilmediği, eylem zamanlamalarına bakarak eylemi gerçekleştirdikleri ülkede tam anlamıyla bir kargaşa ve korku yaratmak istedikleri okuyuculara gösterilmiştir.

Eser hakkında sonuç mahiyeti taşıyan birkaç cümle sarf edecek olursak; DEAŞ Terör Örgütü hakkında yapılan bu çalışma, terör örgütleri faaliyetlerinin etkinliklerini azaltma ve sonlandırma için barındırdığı ipuçlarından dolayı kıymet taşımaktadır. Yapılan analizlerden çıkan sonuçlar dikkatli bir şekilde incelenerek gerekli tedbirlerin alınması ve düzenlemelerin yapılması ile Türkiye’de karanlık ve kargaşadan beslenen bu tip terör örgütlerinin barınması neredeyse imkânsız hale gelecektir. Eser bu doğrultuda, iddiasını yerine getirmekte ve bilimsel açıklamalar sunarak bu soruna ışık tutmaktadır.